SUOMEN SUURLÄHETYSTÖ
MOSKOVA

Talousuutisia Moskovasta 16.9.–29.9.2011

- **Markkinoiden epävarmuus on heikentänyt pörssiä ja ruplan arvoa.**
- **Tulevassa budjetissa korostuvat sosiaalipolitiikka ja puolustusvoimat.**
- **Finanssiministeri vaihtui heti presidentti- ja pääministerikilvan ratkaisun jälkeen.**
- **Putinin johtama kansanrintama ehdottaa uutta teollisuuden kehitysohjelmaa 25x25.**
- **Armeijalta vapautuvien taajuuksien muuntamisesta 4G-käyttöön päätetty.**

Venäjän talouden kehitys (toteutunut):	**1–8/2011**	**1–8/2010**	**1-6/2011**	**1-6/2010**
BKT:n kasvu (vuosimuutos %)			**3,7 %**	**4,3 %**
Reaalipalkan kasvu (muutos %)	**2,3 %**	**5,0 %**	**2,1 %**	**4,6 %**
Inflaatio (kuluttajahintojen muutos %)	**8,2 %**	**6,1 %**	**9,5 %**	**6,4 %**
Vähittäiskauppa (muutos %)	**5,8 %**	**5,7 %**	**5,4 %**	**4,6 %**
Teollisuustuotanto (muutos %)	**5,4 %**	**9,2 %**	**5,3 %**	**10,2 %**
Kiinteät investoinnit (muutos %)	**4,1 %**	**2,1 %**	**2,7 %**	**1,3 %**
Raakaöljyn hinta (kauden keskihinta)	**109 $/bll**	**76 $/bll**	**108 $/bll**	**76 $/bll**

Lähde: Tilastokeskus ja talouskehitysministeriö
* Bkt-kasvu on tammi-kesäkuun ajalta

Venäjän talouskehys, ennuste 2011–14:	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
BKT:n kasvu (vuosimuutos %)	**4,1 %**	**3,7 %**	**4,0 %**	**4,6 %**
Reaalipalkan kasvu (muutos %)	**3,6 %**	**5,1 %**	**5,8 %**	**6,3 %**
Inflaatio (kuluttajahintojen muutos %)	**6,5–7 %**	**5-6 %**	**5-5,5 %**	**4-5 %**
Vähittäiskauppa (muutos %)	**5,3 %**	**5,5 %**	**5,3 %**	**5,5 %**
Teollisuustuotanto (muutos %)	**4,8 %**	**3,4 %**	**3,9 %**	**4,2 %**
Kiinteät investoinnit (muutos %)	**6,0 %**	**7,8 %**	**7,1 %**	**7,2 %**
Raakaöljyn hinta (ennustettu keskihinta)	**108 $/bll**	**100 $/bll**	**97 $/bll**	**101 $/bll**

Lähde: Talouskehitysministeriön ennuste (elokuu 2011)

Vararahastojen tilanne:	**1.1.2011**	**1.9.2011**
Vararahasto (budjetin alijäämää varten)	**25,4 mrd.$**	**26,8 mrd.$**
Hyvinvointirahasto (eläkerahastoa varten)	**88,4 mrd.$**	**92,6 mrd.$**
Keskuspankin kulta- ja valuuttavarannot	**479 mrd.$**	**545 mrd.$**

Lähde: Venäjän valtiovarainministeriö, Venäjän keskuspankki

	Vuoden alussa:	**Viimeisin tieto:**
Ruplan kurssi vuoden alussa ja nyt:	**1.1.2011**	**29.9.2011**
Ruplan kurssi / EUR ja USD	**40,49 RUB**	**43,22 RUB/EUR**
Lähde: Venäjän keskuspankki	**30,35 RUB**	**31,82 RUB/USD**

Öljyn hinnan kehitys 2011:	**1.1.2011**	**28.9.2011**
Öljyn hinta, Brent USD /bll	**94,75 USD**	**111,62 USD/bll**
Öljyn hinta, Urals USD / bll	**91,35 USD**	**108,62 USD/bll**

Lähde: Interfax, Vedomosti

Talouspolitiikka ja talouskehitys

Maailmantalouden heikentyneet näkymät ja raakaöljyn hintaennusteet heikentävät ruplan arvoa. Ruplan arvo on elo- ja syyskuun aikana heikentynyt euroon nähden noin 9 % ja dollariin nähden yli 15 %. Suhteessa valuuttakoriin (euro-dollari) rupla on heikentynyt noin 12 % (nimellisesti); ruplan kurssi kävi jo valuuttakorin käytävän rajalla (37,5). Ruplan arvoa ovat heikentäneet erityisesti synkentyneet talousennusteet, mutta myös markkinoiden likviditeetin heikkeneminen ja öljyn hinnan alennetut ennusteet. Venäjän keskuspankki lisäsi ruplan tukiostoja jo viime viikolla ja jatkoi niitä tämän viikon alussa: ruplan kurssi palasikin tasolle 37 suhteessa valuuttakoriin. Venäjän keskuspankki on syyskuussa alusta käyttänyt ruplan tukiostoihin jo kuusi miljardia dollaria, merkittävimmät tukiostot toteutettiin 26.9.

Venäjän pörssit sukelsivat uuden kriisin pelossa. Venäjän pörssit sukelsivat viime viikolla alimpaan tasoon sitten viime kesän. MICEX menetti yhdessä viikossa noin 10 % ja RTS vielä enemmän. Markkinoilla pelätään, että EU:n velkakriisi laajenee ja syvenee pankkikriisiksi, minkä seurauksena se leviäisi myös muualle. Euroopan markkinoiden piristyminen alkuviikolla on kuitenkin rauhoittanut osakemarkkinoita myös Venäjällä. EU:n parlamentti hyväksyi valtiontalouksien epätasapainoa säätelevän lakipaketin ja useammat EU-maat ovat hyväksyneet EU:n kriisirahaston muutokset, mihin markkinat ovat reagoineet positiivisesti.

Venäjän keskuspankin johto vakuuttaa, että uutta finanssikriisiä ei ole luvassa. Venäjän keskuspankin johtajan Sergei Ignatjevin mukaan markkinat ovat ylireagoineet. Uutta finanssikriisiä ei ole luvassa. Ruplan arvoon on hänen mukaansa jo leivottu riskit uudesta kriisistä. Ignatjevin mielestä uutta kriisiä ei ole näköpiirissä, ellei öljyn hinta putoa merkittävästi. Talouskehitysministeriön mukaan Venäjän talouskasvu pysyy seuraavat vuodet 3-4 % tasolla jos öljynhinta pysyy 100 dollarissa. Vaihtoehtoisen ennusteen mukaan talouskasvu voisi hidastua 1,5 %:iin jos öljyn hinta laskee 80 dollarin tasolle.

Maailmanpankki alensi öljyn hintaennustetta 90–99 dollariin. Maailmanpankki alensi viime viikolla raakaöljyn hintaennustetta vuosille 2012–2015. Urals-laadun osalta Maailmanpankki ennustaa, että keskihinta sahaisi seuraavat vuodet 90 ja 100 dollarin välillä. Ennusteen trendi on kuitenkin laskeva. Vuonna 2012 öljyn keskihinnaksi ennustetaan 99 dollaria, 2013 95 dollaria, 2014 93 dollaria ja 2015 alle 90 dollaria. Tämän vuoden keskihinta on pysynyt suhteellisen korkeana, tammi–elokuun keskihinta oli 109 dollaria. Vuoden 2008 keskihinta oli vastaavasti vain 94 dollaria, vaikka hinta nousikin väliaikaisesti kesällä 2008 ennätyskorkealle. Vuonna 2009 keskihinta oli 61 dollaria ja vuonna 2010 78 dollaria. Venäjän budjettisuunnitelmassa oletuksena on noin 100 dollarin hinta aina vuoteen 2014 asti.

Investoinnit pääomaan kasvaneet ennustettua vähemmän. Ensimmäisen puolen vuoden aikana investoinnit pääomaan kasvoivat tilastojen valossa vain 2,7 % edellisvuoteen verrattuna. Suurin osa investoinneista suuntautui edellisvuosien tapaan energiasektorille. Kaasuputkien rakentaminen ja investoinnit energian ja sähkön tuotantoon jatkoivat kasvuaan, kun taas muilla aloilla investoinnit lähes hyytyivät. Energiasektori kattoi ensimmäisellä puolivuotiskaudella peräti 40 % kaikista investoinneista. Jalostavan teollisuuden investoinnit kattoivat vajaat 17 %. Merkittävimmät investoinnit tehtiin metallurgian ja elintarviketeollisuuden aloilla.

Teollisuustuotannon kasvu on hidastunut. Teollisuustuotanto on tammi–elokuussa 2011 kasvanut keskimäärin 5,4 % edellisvuoteen verrattuna. Merkittävä osa tuotannon kasvusta johtuu kuljetusalan kasvusta (pitkälti kaasuputkien rakentamisesta) sekä autojen ja niiden osien tuotannon lisääntymisestä. Lisäksi kemikaalituotanto on jatkanut kasvuaan. Kausikorjattuna muu teollisuustuotannon kasvu on hidastunut jo helmikuusta alkaen.

Putinin johtama Kansanrintama ehdottaa uutta kotimaisen teollisuuden kehitysohjelmaa. Kansanrintama ehdottaa Venäjän teollisuuden kehittämisohjelmaa, jonka se on nimennyt ”25x25” -ohjelmaksi. Nimi tulee siitä, että ohjelman päätavoitteena on luoda 25 miljoonaa uutta työpaikkaa vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi ohjelmalla pyritään parantamaan Venäjän teollisuuden kilpailukykyä ensisijaisesti tuottavuutta nostamalla. Presidenttiehdokas Putin mainitsi viime viikonlopun vaalipuheissaan saman tavoitteen: 25 miljoonaa uutta työpaikkaa teollisuuden modernisoinnin avulla.

Putin: seuraavien 10 vuoden aikana tieverkko kaksinkertaistetaan. Venäjän investoinnit tieverkon parantamiseen ja laajentamiseen ovat viime vuosikymmenenä jääneet suunniteltua pienemmiksi. Puutteet infrastruktuurissa ovat merkittävä este uusille teollisille investoinneille. Putin asetti vaalipuheessaan tavoitteeksi kaksinkertaistaa maan tieverkko seuraavan vuosikymmenen aikana. Liikenneministeriö on samalla Putinin pyynnöstä valmistellut uuden lakiehdotuksen, jonka tavoitteena on helpottaa pitkän ajan tienrakennushankkeiden ja muidenkin infrastruktuurihankkeiden projektirahoitusta.

Julkinen talous

Hallitus hyväksyi kolmivuotisen talouskehyksen. Hallituksen hyväksymän talouskehyksen mukaan Venäjän bruttokansantuotteen kasvu hidastuu ensi vuonna 3,7 %:iin. Seuraavana vuonna bkt:n kasvun ennustetaan palaavan noin 4 % tasolle. Kasvun moottorina on seuraavinakin vuosina kotimainen kulutus, joka kattaa noin 40 % bkt:n kulutuksesta. Kotimaisen kysynnän odotetaan jatkavan nykyistä kasvuvauhtia eli yli 5 % vuodessa. Lisäksi talouskehyksen oletuksena on, että investoinnit kasvavat seuraavina vuosina yli 7 % vuodessa. Seuraavien vuosien investointien kasvu riippuu pitkälti valtionkorporaatioiden investointiohjelmien toteuttamisesta.

Hallitus hyväksyi kolmivuotisen budjettisuunnitelman. Hallitus hyväksyi istunnossaan 21.9.2011 budjettisuunnitelman vuosille 2012–2014. Seuraavaksi suunnitelma siirtyy duuman käsittelyyn. Suunnitelman mukaan federaation budjetin tulot kasvavat 7–8 % vuodessa seuraavat kolme vuotta. Budjetin menoja kasvatetaan ensi vuonna 15 % ja sen jälkeen vain inflaatioennusteen verran. Tulot pysyvät suunnitelman mukaan noin 20 % tasolla suhteutettuna bkt:hen. Öljy- ja kaasusektorin tulli- ja verotulojen osuus on edelleen noin puolet federaation budjettituloista, vaikka niiden osuus hieman laskeekin vuoteen 2014 mennessä. Menot nousevat ensi vuoden määrärahalisäysten takia 21,6 %:iin suhteessa bkt:hen, mutta laskevat tämän jälkeen takaisin noin 20 % tasolle. Budjetin alijäämä supistuu näin kolmessa vuodessa ja olisi suunnitelman mukaan vuonna 2014 enää alle prosentin bruttokansantuotteesta.

Budjettimenoissa korostuvat sosiaalipolitiikka ja puolustus. Ensi vuoden budjettimenoja lisätään edellisvuosien tapaan eläkkeiden ja muiden sosiaaliavustusten vastuiden takia. Myös puolustus- ja turvallisuusmäärärahojen lisäys korostuu ensi vuonna. Seuraavien kolmen vuoden budjettisuunnitelma lupaa yli 60 % enemmän varoja sotilasmenoihin. Inflaatio-odotusten pohjalta tämä tarkoittaa noin 40 % reaalilisäystä. Suunnitellut lisämenot kohdistuvat erityisesti laivaston ja armeijan uusvarusteluohjelmaan. Aikaisemmin keväällä hallitus hyväksyi kehitysohjelman, jonka mukaan armeijan modernisointiin ja uusvarusteluohjelmaan pitäisi vuoteen 2020 mennessä sijoittaa peräti 19 biljoonaa ruplaa (noin 450 miljardia euroa). Presidentti Medvedev painotti tämän viikon puheessaan Tšeljabinskissa, että puolustuksen ja armeijan määrärahoja korotetaan, koska Venäjä on suurvalta ja puolustuksen ja armeijan varustustason on oltava sen mukainen.

Finanssiministeri vaihtui heti presidenttikilvan ratkettua. Venäjän pitkäaikainen finanssiministeri Aleksei Kudrin erosi presidentti Medvedevin vaatimuksesta heti Yhtenäinen Venäjä -puolueen presidentti- ja pääministeriehdokkaiden julkistamisen jälkeen. Kudrin ehti toimia finanssiministerinä 11 vuotta ja edusti konservatiivista talouspolitiikkaa. Kudrin oli hyvin suosittu etenkin taloustieteilijöiden ja ulkomaisten investoijien keskuudessa. Hänet tunnettiin verojärjestelmän uudistajana, ja hän perusti vararahaston, joka oli tärkeä vakauttamisinstrumentti finanssikriisin aikana. Kudrin on viime aikoina avoimesti kritisoinut tandemjohdon päätöksiä, erityisesti uutta kolmivuotista budjettisuunnitelmaa. Kudrinin mukaan julkisen talouden menot ovat nousseet viime vuosina liian nopeasti. Kudrin vastusti myös puolustus- ja armeijan menojen lisäämistä. Finanssiministerin tehtävät jaettiin 1. varapääministeri Igor Shuvalovin ja varafinanssiministerin Anton Siluanovin kesken. Siluanov on nimitetty virkaa tekeväksi finanssiministeriksi, ainakin uuden hallituksen muodostamiseen saakka.

Eläkkeiden korotukset jatkuvat, mutta budjettisuunnitelmassa indeksitarkistus on vain inflaation mukainen. Budjettisuunnitelman mukaan eläkkeitä korotetaan seuraavinakin vuosina, mutta korotukset eivät näillä näkymin riitä ylläpitämään viime vuonna asetettua tavoitetta nostaa ruplamääräinen keskieläke 40 %:iin suhteessa keskipalkkaan. Keskipalkan odotetaan nousevan seuraavina kolmena vuotena noin 20 % nykytasolta. Eläkkeiden korotukset ovat inflaatioperusteisen korotuksen mukaan 17 % kolmessa vuodessa. Näin ollen keskieläkkeen suhde keskipalkkaan olisi vuonna 2014 enää 34 % (vuonna 2010 se oli 36,7 %). Myös julkisen sektorin palkkoja korotetaan seuraavina vuosina inflaatiotavoitteiden mukaisesti.

Köyhien määrä on tänä vuonna lisääntynyt. Tilastokeskuksen mukaan köyhien määrä oli tammi–kesäkuussa 14,9 %, kuin se vastaavalla ajanjaksolla 2010 oli 13,5 %. Köyhien määrällä tarkoitetaan alle laskennallisen vähimmäistoimentulon ansaitsevien osuutta suhteessa koko väestöön. Toimeentuloon tarvittava vähimmäistulo on kasvanut erityisesti elintarvikkeiden hintojen nousun johdosta. Tilanne on arvion mukaan helpottumassa, koska elintarvikkeiden hintojen nousu pysähtyi kesällä.

Budjettineuvottelujen yhteydessä on ehdotettu, että vähimmäistoimeentuloa pitäisi korottaa yhteensä 50 % nykyiseltä tasolta vuoteen 2014 mennessä. Tällä hetkellä se on vain 7 150 ruplaa per henkilö kuukaudessa eli noin 166 euroa. Köyhien määrän suhteessa koko väestöön ennustetaan vähenevän, mutta hitaasti. Talouskehitysministeriö arvioi, että vuonna 2014 köyhiä olisi 12,5 % väestöstä.

Valtionyhtiöiden tukia vähennetään, korkean teknologian ja T&K-sektorin tukia lisätään. Ensi vuoden budjetissa vähennetään valtionyhtiöiden suoria tukia noin 38 % verrattuna tämän vuoden budjettilakiin. Valtionyhtiöiden tukia korotettiin vuosina 2009–2010 osana talouskriisin vastaista ohjelmaa. Prioriteetti siirtyy nyt kriisivuosien jälkeen tuotannollisten yhtiöiden tukemisesta teknologiaan ja tutkimukseen. Energiayhtiöiden tuet (erityisesti *Gazprom*) pysyvät kuitenkin merkittävinä seuraavinakin vuosina. Niillä pyritään rahoittamaan uusia investointiohjelmia ja subventoimaan kaasun hintaa kotimaanmarkkinoilla.

Tutkimus- ja kehitysmenoja lisätään ensi vuoden budjetissa merkittävästi. Tämän vuoden määrärahat olivat vain 157 miljardia ruplaa (3,7 mrd. euroa), ensi vuoden määrärahat ovat vastaavasti 196 miljardia ruplaa (4,6 mrd. euroa). Eniten tutkimus- ja kehitysmäärärahoja saavat avaruus-, ydin- ja radioteknologia sekä lääketeollisuus. T&K-menojen lisäksi valtionyhtiöt saavat lisää varoja myös pääomasijoitusten kautta. Esim. ydinteknologiayhtiö *Rosatom* saa ensi vuonna 59 miljardia ruplaa (1,4 mrd. euroa) ja teknologiayhtiö *Rosnano* 22 miljardia ruplaa (512 milj. euroa) lisää pääomitusta.

Alueiden velat ovat kolmessa vuodessa kaksinkertaistuneet. Venäjän aluehallintojen velat olivat ensimmäisen puolivuotisjakson lopulla (1.7.2011) kaksi kertaa suuremmat kuin ennen kriisiä (1.7.2008). Alueiden velat sisältävät paitsi lainat, myös federaation budjetin takuut. Velat kasvoivat erityisesti kriisin ajan budjettitulojen supistumisen seurauksena. Tänä vuonna budjettitulot ovat useimmilla alueilla lisääntyneet. Ensi vuoden budjetissa odotetaan, että budjettitulot kasvavat yli puolella alueista (41 alueella). Eniten tulot kasvavat Kamtšatkan, Belgorodin, Sverdlovskin ja Novosibirskin alueilla. Alueisiin, joilla budjettitulojen odotetaan supistuvan, kuuluvat Tšukotkan autonominen alue ja Udmurtian ja Ingushetian tasavallat. Myös Tulan ja Sahalinin alueiden budjettitulojen odotetaan supistuvan.

Energia

Gazprom jatkaa neuvotteluja kaasunhinnasta Valko-Venäjän ja Ukrainan kanssa. Gazprom ei ole valmis laskemaan Valko-Venäjälle myytävän kaasun hintaa Venäjän kotimarkkinahintojen tasolle kuten Minsk vaatii. Valko-Venäjä on esittänyt Gazpromille mahdollisuutta ostaa puolet sen *Mozyrsky*-öljynjalostamosta ja *Grodno Azot* -nimisestä Valko-Venäjän suurimmasta lannoitevalmistajasta vastineena edullisemmasta kaasusta. Ukrainan kaasunhinnasta, joka on Valko-Venäjän hintaa paljon korkeampi, neuvoteltiin Ukrainan presidentti Janukovitšin vierailulla Moskovassa 24.–25.9. Alustavien tietojen mukaan Venäjä olisi valmis laskemaan kaasun hintaa Ukrainan julkiselle sektorille ja kotitalouksille, jos Ukraina laskee kaasun kauttakulkumaksuja todellisia kustannuksia vastaavalle tasolle. Gazpromin mukaan kaasun lopullisesta hinnasta ei tapaamisessa vielä sovittu. Lehtitietojen mukaan Venäjä hyväksyi Ukrainan ehdotuksen perustaa Ukrainan, Venäjän ja EU:n yhteinen konsortio hallinnoimaan Ukrainan kaasuputkia. Gazpromin pääjohtaja Miller kommentoi kuitenkin, ettei pidä kolmikantayhtiön perustamista prioriteettina, sillä *Naftogasin* ja *Gazpromin* yhteistyösopimus on voimassa vuoteen 2019.

Kaasun valmistevero nousee odotetusti ensi vuonna. Ensi vuoden budjettisuunnitelman mukaan Gazpromin maksama valmistevero nousee 509 ruplaan tuhannelta kuutiolta. Korotus on korkeampi kuin aikaisempina vuosina. Lisäksi valmisteveron on suunniteltu nousevan 582 ruplaan vuonna 2013 ja 622 ruplaan vuonna 2014. Budjettisuunnitelman mukainen lakiehdotus on parhaillaan duuman käsittelyssä. Lakiehdotuksessa Gazpromin valmisteverot ovat korkeammat kuin muilla kaasuntuottajilla. Korkeilla vientiveroilla tuetaan kaasun hintaa kotimaassa. Kaasun hinta Venäjän kotimaan markkinoilla oli vuonna 2010 noin 30 % maailmanmarkkinoiden keskihinnasta. Jos myös kuljetuskustannukset otetaan huomioon, kotimainen keskihinta oli vuonna 2010 38 % Euroopan keskimääräisestä markkinahinnasta.

Energiaministeriö valmistelee verohelpotuksia mannerjalustahankkeille. Venäjällä on keskusteltu pitkään öljyn verotusmallista, ja vaikka melkein kaikki ovat periaatteessa muutostarpeesta samaa mieltä ministeriöiden välillä on erimielisyyksiä. Verouudistusta tarvitaan, koska uusien hankkeiden investoinnit eivät ole nykyisen pääasiassa tuotanto- ja vientimääriin perustuvan verotuksen takia kannattavia. Nykyinen verotusmalli ei myöskään houkuttele yrityksiä investoimaan jalostukseen. Yhtenä vaihtoehtona korkeaan vientiverotukseen on esitetty tuloveron korottamista tai valmisteveron säätelemistä niin, että uudet hankkeet vapautettaisiin tietyksi ajaksi valmisteverosta. Energiaministerin ehdotuksen mukaan mannerjalustan kaivannaisia pitäisi verottaa yksinomaan tuloverotuksen kautta. Finanssiministeriön ehdotuksen mukaan vientiverotuksen määrää voitaisiin pienentää, jos sen sijaan kerättäisiin lisätuloveroa Norjan mallin mukaan. Tavoitteena on löytää ratkaisu uuteen energiaveromalliin tämän vuoden loppuun mennessä. Uusi veromalli astuisi voimaan mahdollisesti jo vuonna 2012, mahdollisesti siirtymäsäännöillä.

***Rosatom* jatkaa ydinvoimalahankkeita Kiinassa, mahdollisesti myös Iranissa.** Rosatomin ja kiinalaisen *Jiangsu Nuclear Power Corporationin* uusista yhteistyöhankkeista sovittiin Venäjän ja Kiinan hallitusten välisessä tapaamisessa 15.9. Sopimuksen mukaan Rosatom toimittaa reaktorit Tianwanin kolmanteen ja neljänteen ydinvoimalaan. Kyse on samoista, alun perin neuvostoliittolaisista VVER-1000 -tyypin reaktorista, jollaisen Rosatom toimitti Iranin Bushehrin ydinvoimalaan. Rosatom on toimittanut vastaavia 3+ -sukupolven reaktoreita myös Ukrainaan, Valko-Venäjälle, Vietnamiin, Turkkiin, Intiaan ja Kaakkois-Aasian maihin. Venäjän varaulkoministeri Rjabkov on todennut Iranin Busherhin ydinvoimalahankkeen valmistuttua Venäjän olevan kiinnostunut myös toisen ydinvoimalan rakentamisesta Iraniin. *Nezavisimaja gazeta* -lehden mukaan ydinteknologia on harvoja aloja, joilla raaka-ainetuottajana tunnettu Venäjä pystyy toimittamaan korkealaatuista teknologiaa ja palveluja.

Aluekehitysministeri Basargin: ”Ulkomaiset sijoittajat imuroivat raaka-aineita Venäjältä”. Basargin painotti Baikalin talousfoorumissa, että öljynjalostusteollisuuden pitäisi olla Venäjällä eikä ulkomailla. Ulkomaiset sijoittajat toimivat hänen mukaansa raaka-aineiden imureina, eivätkä tuota Venäjälle lisäarvoa – ”ulkomaalaiset imuroivat raaka-aineita Venäjältä ja jalostavat niitä ulkomailla”, sanoi Basargin. ”Jalostus on siirrettävä Venäjän rajojen sisäpuolelle. Tämä ei koske ainoastaan öljynjalostusta, vaan myös puun ja mineraalien jalostusta”, vaati ministeri.

Metsä- ja maatalous

Suomi on suurimpia metsäteollisuustuotteiden tuojia. Metsäteollisuustuotteiden suurimpia tuojamaita ovat Saksa, Suomi ja Ukraina. Kunkin osuus Venäjän metsäteollisuustuotteiden tuonnista oli 12–14 %. Venäjä tuo Suomesta pääasiassa paperia ja kartonkia. Tammi–toukokuussa metsäteollisuustuotteiden tuonnin arvo Suomesta oli 228 miljoonaa euroa (+23 %/I-V/2010). Kaikkiaan jalostamattoman puun ja metsäteollisuustuotteiden tuonnin arvo oli tammi–kesäkuussa 3,2 miljardia dollaria (2,3 miljardia euroa), joka oli 2,3 % koko tuonnin arvosta. Neljä viidesosaa tuonnista on paperia ja kartonkia.

Metsäteollisuustuotteiden vienti kasvoi vuoden alkupuoliskolla 16 %. Jalostamattoman puun ja metsäteollisuustuotteiden viennin arvo oli tammi–kesäkuussa 5,3 miljardia dollaria (3,9 miljardia euroa), jossa kasvua vuoden 2010 alkupuoliskoon verrattuna oli 16 %. Metsätuotteiden viennin arvo oli 2 % Venäjän kokonaisviennin arvosta. Jalostamattoman puun vienti väheni 2 %, kun vastaavasti sahatavaran vienti kasvoi 13 %, selluloosan 14 % ja vanerin 2 %. Sanomalehtipaperin vienti väheni 9 %. Venäjä vie Suomeen perinteisesti raakapuuta, havusahatavaraa, lehtipuuvaneria ja sanomalehtipaperia. Metsäteollisuustuotteiden Suomen viennin arvo oli tammi-toukokuussa 168 miljoonaa euroa (+11 %/I-V/2010). Tärkein vientituote oli raakapuu, jota vietiin 2,3 miljoonaa kuutiometriä (-2 %/I-V/2010) viennin arvon oltua 100 miljoonaa euroa.

Metsätalouden rahoitus vähenee 17 % edellisvuodesta ja on 654 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 vahvistettuun budjettiversioon verrattuna ensi vuoden suunniteltu vähennys on jopa 23 %. Vuoden 2012 budjetista puuttuvat mm. varat metsäpalotorjunnan tekniikan ja laitteiden hankintaan, kun edellisvuonna siihen saatiin noin 125 miljoonaa euroa. Metsäoppilaitosten toimintaa rahoitettiin viime vuonna 2011 noin 27 miljoonalla eurolla. Tulevana vuonna rahoitusta ei ole, koska metsäoppilaitokset siirtyvät aluehallintojen alaisuuteen 1.1.2012. Alueet saavat federaation niille siirtämien metsätalouden toimivaltuuksien toteuttamiseen 8 % vähemmän rahaa verrattuna tämän vuoden voimassa olevaan budjettiin. Venäjän

Greenpeacen mukaan metsätalouden rahoituksen väheneminen on osoitus siitä, että vuoden 2010 metsäpaloista saadut opetukset on unohdettu.

Pyöreän puun autokuljetuksiin on tulossa yhtenäinen saateasiakirja. Jos Venäjän hallitus hyväksyy metsätalousviraston laatiman määräysluonnoksen saateasiakirjasta, se astuu voimaan 1.1.2012. Saateasiakirja sisältää tietoa mm. myyjästä ja ostajasta, hakkuuoikeudesta (esim. metsänvuokrasopimuksen ja osto-myyntisopimuksen tiedot), hakkuupaikasta kvartaalin ja hakkuupalstan tarkkuudella, tiedot lastauspaikasta ja määränpäästä sekä mittausmenetelmästä ja mittaajasta. Saateasiakirjan tarkoitus lienee tehostaa laittomien hakkuiden torjuntaa.

Maatalousministeriön rahoitus kasvaa vuonna 2012. Maatalousministeriö on saamassa seuraavan vuoden budjetissa enemmän rahoitusta kuin nyt, mutta vain tilapäisesti; vuonna 2013 palataan jälleen ”normaaliin”. Vuonna 2012 ministeriön rahoitus on 4,0 miljardia (+13 %/2011), josta maataloustukien osuus on 3,6 miljardia euroa. Vuosina 2013–2014 ministeriön rahoitus on 3,8 miljardia euroa (vastaavasti tuet 3,3 miljardia ja 3,5 miljardia euroa). Lisäksi maatalouden kehitysohjelma rajaa kompensoimaan uudet maatalouden vakuutusmaksut, jotka astuivat voimaan edellisen sadon menettämisen seurauksena. Lisäksi aiotaan käyttää budjettirahaa vehnävaraston tukiostoihin 188 miljoonaa euroa.

Viljaa on korjattu jo 81 miljoonaa tonnia. Syyskuun 20. päivään mennessä oli korjattu vajaa 80 % vilja- ja palkokasvien kylvöalasta. Viljasato oli yli puolet isompi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan ja ylittää myös vuoden 2009 vastaavan ajan sadon. Satoisuus oli 23,4 sentneriä/ha (1 sentneri=100 kg). Kokonaisviljasadon odotetaan olevan 90 miljoonaan tonniin, sokerijuurikkaan 36–40 miljoonaa tonnia, auringonkukan noin 8 miljoonaa tonnia ja perunan 28 miljoonaa tonnia.

Venäjä on saavuttamassa elintarviketurvallisuusdoktriinin kotimaisuusastetavoitteet. Maatalousministeri Skrynnik osallistui Yhtenäisen Venäjän puoluekokoukseen 24.–25.9. ”Elintarviketurvallisuus – maan kehityksen perusta” -istunnossa ministeri kertoi maataloussektorin kehittyvän suotuisasti ja saavuttavan jo lähivuosina presidentti Medvedevin vuonna 2010 hyväksymän elintarviketurvallisuusdoktriinin kotimaisten maatalous- ja kalataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kotimaan markkinoiden kotimaisuusastevaatimukset. Jo tänä vuonna saavutetaan doktriinin tavoitteet viljan (tavoite 95 %), perunan (95 %), sokerin (80 %), kasviöljyn (80 %), kananlihan (85 %) ja kalatuotteiden (80 %) osalta.

Belgorod aikoo taistella afrikkalaista sikaruttoa vastaan ostamalla siat yksityisviljelijöiltä. Alueella on 2,6 miljoonaa sikaa, mikä on 14 % Venäjän koko kannasta. Suunnitelmien mukaan Belgorodin aluehallinto tukisi ohjelmaa, jossa alueen suurtuottajat kuten *Miratorg* (12 sikalaa ja 1,2 miljoonaa eläintä) ostaisivat kaikkiaan 60 000 sikaa alueen yksityistalouksilta. Pientilojen alhainen bioturvallisuustaso muodostaa suurimman uhan taudin leviämisen kannalta. Venäjällä on viiden viime vuoden aikana investoitu sianlihantuotantoon 200 mrd. ruplaa (4,6 mrd. euroa) ja nostettu tuotantoa 50 prosentilla 2,33 miljoonaan tonniin vuodessa. Sikarutto voisi tuhota maan koko kannan. Tänä vuonna maassa on rekisteröity 26 tautipesäkettä, tällä hetkellä tautia on havaittu Tverissä ja kahdella tilalla Krasnodarin piirikunnassa.

***Coca-Cola* investoimassa Venäjälle 3 miljardia dollaria seuraavien viiden vuoden aikana.** *Coca-Cola* ja sen pullotusyhteistyöyritys *Coca-Cola Hellenic Bottling Company* kertoivat pitkän tähtäimen strategiasuunnitelmastaan Donin Rostovin tehtaan avajaisissa. Donin Rostovin 120 miljoonan dollarin tehdas on Coca-Colan 17. Venäjällä. Vara-aluekehitysministeri Juri Reiljan totesi, että tehtaan rakentamiseen kului vuosi, mutta toiminnan aloittamiseen vaadittavien lupien saamiseen kaksi vuotta. Jälkimmäistä on Reiljanin mukaan lyhennettävä ainakin puoleen. Coca-Colan toimitusjohtaja Muhtar Kent totesi yhtiön jatkavan investointeja Venäjälle ja siten luovan työpaikkoja ja kasvua koko toimitusketjuun. Hän sanoi Venäjän kuluttajamarkkinoiden kasvavan ja yhtiön haluavan ehdottomasti kasvaa sen mukana.

Matkailu

Baikalin alueelle perustetaan matkailun erityistalousalue. Venäjällä on jo useampia matkailun erityistalousalueita, joiden tavoitteena on tukea alueiden kehityssuunnitelmia. Erityistalousalueet nauttivat tietyistä tulli- ja veroeduista ja voivat saada federaation budjetista tukea infrastruktuurin kehittämiseen. Talouskehitysministeriön mukaan uutta turismin erityistalousaluetta ollaan perustamassa Baikalin alueelle. Ministeriö tutkii parhaillaan alueen investointi- ja toimintasuunnitelmaa. Alueella halutaan laajentaa olemassa olevaa hiihtokeskusta ja rakentaa uusia hotelleja, mökkikyliä ja ravintoloita. Irkutskin kaupunki on jo saanut erityistalousalueen statuksen, mutta turismin kehitysprojekti siellä ei ole tuottanut tuloksia ja sitä ollaan poistamassa erityistalousalueiden listalta, jos Baikalin alue lisätään.

Venäjällä on puutetta keskitasoisista hotelleista. Venäjän suurkaupungeissa on edelleen pulaa keskitasoisista hotelleista huolimatta siitä, että uusia hotelleja on perustettu sekä Pietariin että Moskovaan. Markkinatutkimusyhtiön *Discovery Research Group*in mukaan budjettiluokan majoituksen puute on merkittävin este Venäjän turismin kehittämiselle. Matkailun kehitystä haittaavat myös hankalat viisumiprosessit ja rajanylitysmuodollisuudet. Matkustamista maan sisällä vaikeuttavat infrastruktuurin puutteellisuus ja sisäisten lentojen kalleus. Maailman johtaviin hotelliketjuihin kuuluva *Intercontinental Hotels Group* aikoo seuraavina 10 vuonna keskittyä nimenomaan turistiluokan hotellien rakentamiseen Venäjälle. Konserniin kuuluvat *Holiday Inn*, *Crowne Plaza* ja *Indigo* -nimiset hotellit.

Sääntely ja viranomaismääräykset

Asumispalvelujen subventoimista halutaan rajoittaa. Kotitalouksia halutaan jatkossa patistaa säästöihin sähkön ja energian käytössä uudella kulutussäännöksellä. Uuden lakiehdotuksen mukaan Venäjällä astuisivat vuodesta 2013 voimaan kulutusnormit kotitalouksien sähkön, kaasun ja veden käytölle. Niiden tavoitteena on, että vain normien mukainen käyttö subventoidaan hinnassa. Jos kulutus ylittää normit, kotitaloudet maksaisivat jatkossa siitä osuudesta kunkin kuukauden keskimääräisen markkinahinnan mukaan.

Kaikki tuomioistuinten päätökset on jatkossa julkaistava internetissä. Pääministeri Putin tukee duuman työryhmän ehdotusta siitä, että tuomioistuinten päätösten tulisi olla kaikkien luettavissa internetissä. Lisäksi työryhmä on ehdottanut, että myös valitusten, jotka duuman jäsenet jättävät tuomioistuinten käsiteltäviksi, tulisi olla kaikkien luettavissa. Putin tukee myös ehdotusta duumalle annettavien lakiesitysten julkaisemisesta internetissä. Pääministerin mukaan tietojen julkaisu internetissä on yksinkertainen ja tehokas tapa tiedottaa duuman työstä.

Franchising-lainsäädäntö uudistuu. Franchising on liiketoimintamuotona edelleen harvinainen Venäjällä. Useimmat franchising-ketjut, joiden joukossa on kansainvälisiäkin, toimivat palvelualoilla, erityisesti ravintola-alalla. Muilla aloilla franchising-ketjuja on vähän. Venäjällä ei ole erillistä franchising-lakia, vaan alaa säädellään siviililain kautta (§ 54). Pykälä koskee ensisijaisesti konsessiosopimuksen sääntöjä ja määrittelyjä. Uusi versio siviililaista astuu voimaan lokakuussa 2011, ja siinä pykälä 54 on uusittu. Lakimuutos sallii jatkossa monimuotoiset franchising-maksut (sekä alku- että vuosimaksujen osalta) ja hintarajoitusten määrittelyn franchising-ketjuille ilman, että se on kilpailulainsäädännön vastaista. Lainmuutoksen toivotaan lisäävän franchising-liiketoimintaa Venäjällä. Ulkomaalaisten kannalta suurin este on kuitenkin immateriaalioikeuksien suojelu. Ulkomaiset ketjut pelkäävät edelleen liiketoimintakonseptin ja merkkien menettämistä.

Armeijalta vapautuvien taajuuksien muuntamisesta 4G-käyttöön päätetty. Neljän suuren operaattorin (*Rostelecom, MTS, Megafon, Vympelcom*) muodostama konsortio *Sojuz LTE* on valtiolta saamansa toimeksiannon perusteella selvittänyt asiaa ja antanut lausunnon. Radiotaajuuksista vastaava valtionkomissio antoi 8.9. päätöksen, jonka mukaan taajuudet 790–862 MHz kilpailutetaan neljän operaattorin kesken, voittajat saavat lisäksi taajuuksia alueella 2,5–2 GHz ja joutuvat itse maksamaan nyt armeijan käytössä olevien taajuuksien muuntamisen. Päätöksenteon siitä, voidaanko LTE-verkkoja rakentaa kaikkien GSM-operaattorien käytössä nykyisin olevalle taajuudelle 900/1800 MHz, valtionkomissio lykkäsi vuoden 2012 toiselle neljännekselle. Asian selvittelyssä ei enää aiota käyttää konsortion apua. Elokuun lopussa virallisen rekisteröinnin saanut konsortio aikoo kuitenkin jatkaa olemassaoloaan mahdollisia tulevia tarpeita varten. Julkisuudessa on ollut epäselvyyttä siitä onko pienempiä kilpailijoita kutsuttu osallistumaan konsortion toimintaan, kuten valtio on edellyttänyt.